

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Черкасова Володимира Федоровича
про дисертацію Лян Цзе**

**«Формування естетичної компетентності майбутніх учителів
музичного мистецтва у професійній підготовці», подану на здобуття
наукового ступеня доктора філософії
зі спеціальності 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка**

1. Актуальність теми дисертаційної роботи

Одним із найважливіших завдань, що стоїть перед закладами вищої освіти, є посилення професійної підготовки майбутніх фахівців у різних сферах художньо-естетичної діяльності. Саме педагогічні навчальні заклади мистецького спрямування завдяки результативності освітньо-виховних систем мають повний арсенал і потужний потенціал інструментів для формування естетичної компетентності майбутнього фахівця як творчого транслятора цінностей культури. Реалізація професійного потенціалу вчителя музичного мистецтва багато в чому залежить від того, наскільки педагогічний заклад вищої освіти орієнтує майбутнього фахівця на затвердження особистої відповідальності за результат своєї художньо-педагогічної діяльності, на усвідомлення ним соціальної значущості й цінності професії вчителя музичного мистецтва та художньо-естетичного виховання дітей та молоді. У контексті означеного, дослідження процесу формування естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у професійній підготовці є актуальним і своєчасним.

2. Наукова новизна отриманих результатів дослідження

Позитивом роботи, на нашу думку є те, що завдання дослідження, які мають нести в собі певну новизну, отриману у процесі авторської розробки технології формування досліджуваного феномена, екстраполюються у таку складову роботи як наукова новизна дослідження. У її межах розкрито й

конкретизовано власне ті вагомі й значущі результати, до яких прийшов автор, і які мають у своїй структурі і змісті невідоме, нове, до цього відсутнє у дослідницькому полі.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що у дисертації розкрито сутність і структуру феномена «естетична компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва», визначено компоненти, критерії, показники та рівні сформованості естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Крім того, автором дисертації обґрунтовано педагогічні умови формування естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Вартісним вважається розробка моделі формування естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва та визначення сутності дефініції «компетентність» відповідно до предмета дослідження.

3. Практичне значення результатів дослідження

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що дисертантом розроблено та апробовано діагностувальну й експериментальну методики формування особистісних і професійних якостей майбутніх учителів музичного мистецтва. Окрім того, розроблено й експериментально перевірено методику формування естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Цінним є те, що автором дисертації розроблено програму елективного курсу для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) «Естетична компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва».

Доречно наголосити на тому, що матеріали дослідження можуть використовуватися у процесі проходження студентами навчальних і виробничих практик та проведенні фахових семінарів. До того ж в процесі організації науково-дослідної роботи студентів, під час підвищення професійної майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва, методистів музичного мистецтва.

Зазначимо, що матеріали дослідження також можуть бути використані в процесі розробки нових навчальних програм та оновленні змісту фахових дисциплін, як-от: «Теорія музики», «Методика викладання інтегрованого курсу «Мистецтво»», «Методика музичного виховання» у закладах вищої освіти мистецького спрямування.

4. Повнота викладення матеріалу дисертації в публікаціях

Основні теоретичні положення та результати дослідження висвітлено в 12 публікаціях автора, із них: 2 – у наукових фахових виданнях України, 3 – у зарубіжних періодичних наукових виданнях, 5 – апробаційного характеру.

У наукових публікаціях презентовано основні положення дисертаційного дослідження, які містять наукову новизну, практичне значення та винесені на захист. Роботи дисертантки пройшли незалежну апробацію на міжнародних конференціях і науково-практичних семінарах.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Сформульовані Лян Цзе наукові положення, висновки і пропозиції дисертаційного дослідження є аргументованими та змістовними.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Комунального закладу вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», Рівненського державного гуманітарного університету, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Аналіз основних положень змісту дисертації свідчить про досягнення дисертантом мети і розв'язання висунутих завдань. Висновкам, представленим у дисертації, властиві повнота та логічність викладу. Достовірність наукових положень, сформульованих у дисертації, підтверджується широтою й

різноманітністю опрацьованої джерельної бази, що обґрунтовує належний рівень вивчення стану проблеми. Заслуговує на увагу повнота висвітлених Лян Цзе основних результатів дослідження у фахових науково-педагогічних виданнях; апробація окремих положень у доповідях на міжнародних науково-практичних конференціях і семінарах. Зміст, результати проведеної роботи, висновки повністю відображають основні положення дисертації.

6. Структура та зміст дисертації, її відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Дисертаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Основний зміст дисертації викладено на 200 сторінках.

Достовірність одержаних результатів підтверджується теоретико-методологічною обґрунтованістю вихідних положень дослідження, застосуванням наукових методів, апробацією та впровадженням результатів роботи в освітню реальність закладів вищої освіти. Доречно наголосити на тому, що дисертантка цілком виважено обґрунтувала теоретичні засади дослідження. Аналіз наукових розвідок уможливив дійти висновку, що формування естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в системі художньо-естетичного виховання оптимізує освітній процес, сприяє виявленню міждисциплінарних зв'язків, удосконалює абстрактне й логічне мислення, розширює кругозір майбутніх учителів музичного мистецтва.

Відповідно до мети дисертаційного дослідження, яка полягає в розробці, теоретичному обґрунтуванні, експериментальній перевірці та підтвердженні дієвості педагогічних умов формування естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, автором дослідження здійснено інтерпретацію основних понять наукового пошуку.

Варто зазначити, що у першому розділі «Теоретичні засади проблеми формування естетичної компетентності майбутніх учителів музичного

мистецтва» Лян Цзе досліджує специфіку підготовки майбутніх учителів мистецьких дисциплін у закладах вищої освіти. Вартісним є аналіз досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців з проблеми формування естетичної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. На підставі студіювання наукових розвідок уточнено сутність поняття «компетентність» та граничних до теми наукового дослідження дефініцій. Наразі цінним є те, що автор дисертації виділяє три компонента формування естетичної компетентності, з-поміж яких: світоглядний, діяльнісний, особистісний.

На особливу увагу заслуговує параграф дисертації, у якому дослідниця розкриває сутність і структуру феномена «естетична компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва» – яке потрактовується як «системний, інтегративний професійно-особистісний конструкт, що характеризується наявністю комплексу теоретичних знань мистецькознавчого спрямування та блоку практичних умінь у галузі естетики; детермінує здатність учителя музичного мистецтва до світоглядного сприйняття педагогічної дійсності й культурних координат у вимірах ключових естетичних ідентифікаторів; увиразнює потенційну можливість більш акордно вибудовувати моделі педагогічної взаємодії арсеналом естетично-світоглядного сприйняття різних жанрів та форм музичного мистецтва; віддзеркалює навички адекватного вирішення вчителем професійних завдань послуговуючись функціоналом естетично-педагогічних засобів; інтеграції естетичного контенту у вимірах музичного виховання молоді; конструювання загальнокультурних поліхудожніх координат за допомогою дескрипторів світового та національно-культурного українського мистецтва; забезпечує розгортання широкого спектру самодетермінації вчителя музичного мистецтва у галузі естетики».

Спираючись на аналіз попередніх наукових досліджень, авторка пропонує та обґрунтовує необхідність реалізації педагогічних умов, які спроможні забезпечити ефективність формування естетичної компетентності

майбутніх учителів музичного мистецтва, з-поміж яких: актуалізація естетичних цінностей майбутніх учителів музичного мистецтва; конструювання творчого професійно-зорієнтованого середовища у процесі професійної підготовки студентів; забезпечення взаємодії мистецької та загальнопедагогічної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Зауважимо, що наукову цінність має другий розділ дисертації, у якому представлено експериментальне дослідження процесу формування естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у професійній підготовці. Лян Цзе вдало розроблено структурно-функціональну модель та експериментальну методика формування естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва за певними концептуальними напрямками, а саме: формування у майбутніх учителів особистісної естетико-педагогічної парадигми, побудованої на ціннісно-світоглядному досягненні мистецтва як скарбниці духовного багатства людства; забезпечення організації освітнього процесу на інтегрально-духовному рівні з опорою на творчу самореалізацію майбутніх учителів музичного мистецтва; стимулювання пошуку самостійних шляхів реалізації студентами естетичної компетентності майбутньої професійно-педагогічної діяльності.

Заслугове позитивної оцінки визначені автором дисертації компоненти, критерії, показники та рівні сформованості естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. З-поміж критеріїв дисертантка виділяє і зосереджує увагу на професійному, практичному та суб'єктному критеріях. Цілком переконливо обґрунтовано їхні показники. Відповідно показників сформованості естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, автор пропонує: високий, задовільний та низький рівні сформованості досліджуваного явища.

Чільне місце у змісті дисертаційного дослідження відводиться параграфу, у якому Лян Цзе обґрунтовує реалізацію моделі та експериментальної методики формування естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. На основі розробленого і

запровадженого спецкурсу «Естетична компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва» дисертантка наводить приклади лекційних та практичних занять, дискусій, організацію самостійної роботи, спрямовану на формування естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Заслугує позитивної оцінки здійснений дисертанткою порівняльний аналіз результатів констатувального та прикінцевого етапів дослідно-експериментальної роботи з формування естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Автор дисертації пропонує методи діагностики рівнів сформованості естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, презентує математичну обробку одержаних результатів експерименту, моделі й методики, які переконливо доводять позитивні зрушення у студентів експериментальної групи на відміну від контрольної.

Слід відзначити, що більш повно і розгорнуто поставлено завдання, що розкрито у загальних висновках дослідження, які в цілому адекватно відображають зміст виконаного дослідження, а додатки, які мають цікаві матеріали, вдало його коментують та доповнюють.

Слід відзначити повноту і досконалість, з якими вирішується проблема дослідження, доречність використання в тексті дисертації понятійного апарату, посилань на наукові джерела з метою підтвердження основних положень дисертації, термінологічну коректність.

Отже, дисертація Лян Це вважається цілісним науковим дослідженням із дотриманням вимог МОН України.

7. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Оцінюючи у цілому позитивно наукове і практичне значення отриманих Лян Це результатів, відзначимо однак окремі дискусійні положення та висловимо зауваження й побажання до змісту роботи:

1. Поручено логіку викладення матеріалу у першому розділі дисертаційної роботи: параграф 1.1 з незрозумілих причин присвячено аналізу

своєрідності професійної діяльності вчителів мистецького профілю, а специфіка професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва репрезентована в межах параграфу 1.3. «Сутність і структура естетичної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва». Краще було б поміняти їх місцями.

2. Аналізуючи опис показників сформованості естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва за суб'єктивним критерієм можемо стверджувати, що дисертантка веде мову не про «емоційність» педагога-музиканта, а про його «емоційний інтелект». Так само, у розрізі професійного критерію, замість показника «естетична свідомість» краще було б обрати «естетичний світогляд» учителя музичного мистецтва. Тим більш, що саме його Лян Цзе формує у студентів.

3. Занадто деталізовано описано логіку та процедуру верифікації здійсненого експерименту за допомогою методів математичної статистики (доведення однорідності ЕГ та КГ, підтвердження позитивної динаміки рівнів сформованості естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва за допомогою критерія Пірсона χ^2 -квадрат). Краще подавати цей матеріал у додатках.

4. Аналіз своєрідності майбутніх учителів музичного мистецтва виглядав би більш переконливим, якби Лян Цзе звернулась до аналізу європейського досвіду підготовки майбутніх педагогів-музикантів.

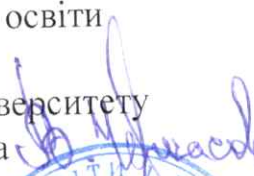
5. Текст дисертаційної роботи оформлено загалом коректно, проте на с.12, 56, 133, 139, 147, 156 знайдено огріхи технічного характеру (одруки, невдале оформлення табличного матеріалу).

З аналізу тексту дисертації офіційним опонентом вбачається дотримання здобувачем вимог академічної доброчесності в повному обсязі.

8. Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів

Отже, дисертаційна робота «Формування естетичної компетентності

майбутніх учителів музичного мистецтва у професійній підготовці» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомое теоретичне і прикладне значення для розвитку педагогічної науки дослідженням, що відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» (зі змінами), Порядку проведення експерименту з присудження доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року № 167), а її автор Лян Цзе заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями) Галузь знань 01 – Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент: доктор педагогічних наук,
професор кафедри мистецької освіти
Центральноукраїнського
державного педагогічного університету
імені Володимира Винниченка Володимир ЧЕРКАСОВ

Підпис Черкасова В. Ф. затверджую
Т.в.о. проректора з наукової роботи

Лілія КЛОЧЕК